

BIULETYN URBACT

czerwiec 2010

#8

Fot. Krzysztof Krzempek, Dział Promocji Politechniki Gdańskiej

Politechnika Gdańska - partner w projekcie HOPUS

European Union
European Regional Development Fund

Connecting cities
Building successes

Biuletyn URBACT nr 8 – czerwiec 2010

Poniżej ósme wydanie biuletynu URBACT, który co miesiąc informuje Państwa o aktualnościach związanych z Programem oraz ciekawostkach z europejskich miast.

Z bliska:

Wykorzystanie „design codes” (regulacji kształtowania zabudowy) w rozwoju zrównoważonego mieszkalnictwa

Raport kończący projektu URBACT [HOPUS](#) zajmuje się zagadnieniem zrównoważonego mieszkalnictwa w Europie. Wyjaśnia on, dlaczego regulacje kształtowania zabudowy są dobrym narzędziem osiągnięcia jakości przestrzeni miejskiej, doskonałości we wzornictwie i wydajności w budownictwie. Niniejsze streszczenie jest oparte na analizie Phillipa Steina i Matthew Carmona.

Projektowanie wysokojakościowych zasobów mieszkalnych łączy władze lokalne, inwestorów prywatnych – dla których budownictwo rezydencjonalne stanowi bardzo lukratywną część działalności oraz wiele innych podmiotów, z których każdy ma inne cele. W czasach posuchy gospodarczej programy budownictwa społecznego w całej Europie straciły impet i w wielu wypadkach nie są realizowane. To jest przyczyną, dlaczego prywatne inwestycje dominują, prowadząc do mniej lub bardziej fragmentarycznego rozwoju tkanki urbanistycznej, uzależnionego od stopnia efektywności lokalnego modelu zarządzania. Rezultatem jest miasto silnie zorientowane rynkowo, gdzie zasoby mieszkalne są oferowane na sprzedaż nie inaczej niż w supermarkecie. Właściwa kontrola jakości stosowana w stosunku do produktów żywnościowych nie znajduje absolutnie żadnego odpowiednika na rynku nieruchomości. Tworzy to sytuację, kiedy klientom jest bardzo trudno ocenić z wyprzedzeniem, w co inwestują.

W odpowiedzi na trwający proces powstawania niskiej jakości budynków mieszkalnych w swoich miastach, partnerzy projektu HOPUS ([Rzymski Uniwersytet La Sapienza](#), [Politechnika Gdańska](#), uniwersytety w [Delft](#) i [Minho](#), miasto i uniwersytet [Regionu Kalabria](#)) zajęli się następującym pytaniem: „czy jest możliwe wykorzystanie niektórych zasad projektowania szczególnych budynków, aby stworzyć zestaw minimalnych standardów projektowania, aby budować bardziej ludzką, spójną i zrównoważoną przestrzeń publiczną?”

Wyznaczanie kierunków projektowania jest jednym z możliwych sposobów kontrolowania procesu kreowania miasta, zostawiając określoną wolność ekspresji w ramach spójnej homogenicznej całości. Można to opisać jako „zakres narzędzi wyznaczających parametry projektowania z intencją lepszego rozwoju wzornictwa miejskiego”. Może on przybrać różne formy takie jak zalecenia projektowania, strategie projektowania, schematy oznaczania oraz regulacje kształtowania zabudowy.

Partnerzy projektu HOPUS doszli do wniosku, że regulacje kształtowania zabudowy, mające aspekt komplementarny do planów zagospodarowania przestrzennego, są w stanie wypełnić „lukę” pomiędzy wizją urbanistyczną a projektowaniem budynków. Tak było w przypadku Swindon, gdzie deweloper, budujący 4500 domów na obszarze 309 hektarów, w porozumieniu z radą miejską wspólnie z doradcą podjął się wypracowania definicji takich regulacji, będących częścią całego procesu planowania przestrzennego.

Wybrane przykłady z projektu HOPUS:

Miasto Reggio Calabria i “Mediterranea” – miejscowy uniwersytet stworzyły wspólny plan działania, mający na celu poprawę oraz uzupełnianie nowymi elementami istniejącej tkanki mieszkaniowej (tzw. plomby”). Uniwersytet przygotował praktyczny podręcznik bazujący na poprzednich doświadczeniach tego typu oraz rozpoczęło wdrażanie dwóch pilotażowych projektów. [Lokalna Grupa Wsparcia](#), angażująca lokalne stowarzyszenia przemysłu i budowlane w opracowanie technicznej i operacyjnej części podręcznika, wspierała ich wdrożenia. Przy zakończeniu pierwszych monitorowanych etapów, praktyczny podręcznik zostanie zatwierdzony na poziomie miasta i stanie się punktem odniesienia dla wszystkich działań uzupełniania istniejącej tkanki mieszkaniowej, zarówno dla budynków prywatnych jak i publicznych.

[Politechnika Gdańska](#) utworzyła Lokalną Grupę Wsparcia składającą się z kilku instytucji publicznych, agencji planistycznych oraz prywatnych deweloperów. W tym świetle, partnerzy brali głównie pod rozwagę fakt, że obecnie w Polsce struktura zarządzająca jest pod silnym wpływem inwestycji finansowanych ze źródeł prywatnych, utrudniającym zrównoważony rozwój miejski, na rzecz rozwiązań bardziej spekulacyjnych.

Lokalny plan działania jest głównie nastawiony na podnoszenie świadomości różnych potencjalnych beneficjentów procesów towarzyszących zintegrowanemu rozwojowi miejskiemu w kontekście jakości urbanistycznej. Konferencja zorganizowana w kwietniu 2009 roku w Gdyni pozwoliła upowszechnić wśród profesjonalistów tematykę powiązaną z wykorzystaniem zaawansowanych systemów nadzoru rozwoju mieszkalnictwa.

Więcej:

- Publikacja końcowa projektu HOPUS: [Mieszkalnictwo w Europie, strategia jakości przestrzeni miejskiej, doskonałość we wzornictwie i wydajność w budownictwie](#) – strona internetowa URBACT
- [Prezentacja rezultatów projektu HOPUS](#) - strona internetowa URBACT
- [Wzorce projektowania oraz kreatywne, rynkowe i regulacyjne rządzenie w praktyce – Matthew Carmona](#) - Trybuna URBACT

Reportaż:

“Nie możemy budować sukcesu Unii Europejskiej bez miast”

Johannes Hahn jest Komisarzem Unii Europejskiej ds. Polityki Regionalnej od października 2009 roku. Poniżej, dyskutuje na temat zalet i słabości miast, innowacyjności, oszczędzaniu energii, tożsamości kulturowej...

Miał Pan bogate i zróżnicowane doświadczenia zawodowe w Austrii w sektorze prywatnym i jako polityk. Dlaczego wybrał Pan posadę Komisarza w 2009 roku?

Zawsze byłem wielkim zwolennikiem Unii Europejskiej, jako jednego z największych projektów **pokoju** naszych czasów. W mojej partii należałem do grupy ludzi, którzy aktywnie wspierali austriackie członkostwo w UE. Jest dla mnie wielkim zaszczytem pracować dla Unii, szczególnie z tą najciekawszą i pełną wyzwań dziedziną polityki regionalnej; ponieważ ideały europejskie są tutaj realizowane **w konkretnych realiach**.

Jakie są Pana priorytety?

Są trzy ważne obszary polityki regionalnej, które chciałbym wzmocnić i zaktywizować:

- Po pierwsze, polityka regionalna powinna być “**skoncentrowana na różnorodności**”. Oznacza to koncentrację zasobów na kilku priorytetach i celach, zachowując pewien margines dla regionów i państw, potrzebny przy dostosowywaniu programów do specyficznych potrzeb. Potrzebujemy polityki skrojonej na miarę, która przyniesie ludziom wymierne efekty.
- Po drugie, chcę, aby polityka regionalna była **katalizatorem**. Musimy uwolnić potencjał każdego regionu, aby wniósł swój wkład w społeczeństwo i gospodarkę. Musimy skonsolidować obecne cele polityki spójności: oznacza to nacisk na priorytet finansowy dla najbiedniejszych regionów, rozwój sprawiedliwego systemu przekształceń oraz wzmocnienie interwencji w bardziej rozwiniętych obszarach.
- Po trzecie, polityka regionalna powinna poświęcać miastom więcej uwagi. Musimy wypracować integrującą politykę miejską dla zdrowej i zamożnej Europy, skupiając się np. na inwestycjach w transport i efektywność energetyczną w miastach.

Jak Pana zdaniem będzie wyglądała polityka regionalna w nadchodzących latach?

Polityka regionalna jest polityką inwestycyjną, która powinna służyć wszystkim europejskim regionom i miastom. To jest inwestycja w przyszłość Europy, nie działalność charytatywna. To twierdzenie szczególnie prawdziwe w przypadku roli polityki regionalnej w przygotowaniu Strategii Europy 2020. Za jej pomocą wyznaczamy sobie ambitny cel zapewnienia odbudowy naszych gospodarek i równocześnie mierzenia się z przyszłymi wyzwaniami. Wierzę, że jest istotnym, aby rozwój Europy był bardziej „zielony”/ekologiczny, by była ona lepiej zintegrowana społecznie i bardziej zrównoważona.

Czy uważa Pan, że przyszła polityka spójności powinna położyć specjalny nacisk na miasta?

Tak, absolutnie! Nie możemy budować sukcesu Unii Europejskiej bez miast. Dlatego też miasta będą zasadnicze dla Strategii Europy 2020: pi pierwsze – dlatego, że mają unikalny potencjał **zrównoważonego i integrującego społecznie rozwoju**. To właśnie w naszych miastach jest największy potencjał oszczędności energii – i to również na miasta problemy społeczne mogą mieć największy wpływ.

Drugim powodem jest oczywiście fakt, że niezbędne inwestycje będą wymagały wielkiego wsparcia finansowego, w szczególności aby pokazać korzyści płynące z nowych schematów wykorzystania energii lub innowacji społecznych. Wierzę, że polityka spójności i jej stabilne instrumenty finansowe będą musiały odegrać ważną rolę w tym zakresie.

Jak Pan wie, URBACT umożliwia miastom europejskim współpracę przy tworzeniu konkretnych rozwiązań dotyczących bieżących wyzwań. Ma Pan dogłębną wiedzę o miastach, szczególnie o Wiedniu, gdzie pracował Pan przez długi czas. Jakie, Pana zdaniem, są dzisiaj ich główne zalety?

Obecnie ponad 70% Europejczyków mieszka w miastach i wytwarza się w nich ponad 80% PKB. Miasta są motorami regionalnych, a czasem nawet narodowych gospodarek. Innowacje najczęściej realizowane są w miastach. Nie można też zapominać o ich roli integracyjnej oraz roli kształtowania tożsamości kulturowych. To są typowo miejskie zalety, które powinny być wykorzystane i rozwijane w polityce regionalnej. Potrzebujemy miast dla zdrowej i zamożnej Europy!

A ich główne słabości?

Polaryzacja społeczna jest zdecydowanie jedną z nich; konsumpcja energii może być kolejną. Ale weźmy jako przykład pytanie: zgodnie ze światowymi szacunkami, miasta zużywają około 2/3 energii końcowej i generują do 70% wszystkich emisji CO₂. Wyzwaniem jest zmniejszenie tego udziału. Jednakże miasta stanowią jednocześnie część rozwiązania: dzięki ich gęstości, mogą być bardziej efektywne energetycznie niż inne obszary i mają duży potencjał rzeczywistych oszczędności. Miejski styl życia również wydaje się być o wiele mniej energochłonny niż inne. Na przykład, mieszkańcy miast w o wiele mniejszym stopniu muszą używać samochodów niż ludzie mieszkający na obszarach wiejskich. Mogą również korzystać ze wspólnego systemu ogrzewania.

Rolą URBACT jest rozwijanie zintegrowanego podejścia do zrównoważonego rozwoju miejskiego. Co to dla Pana oznacza?

Dla mnie oznacza to sposób, w jaki powinno się podchodzić do kwestii związanych z zagadnieniami rozwoju miast. To holistyczne, międzysektorowe podejście, które idealnie zawiera również wskaźniki z różnych obszarów polityk (gospodarka lokalna, sprawy społeczne, działania na rzecz ochrony środowiska...). To podejście polega też na rozwijaniu silnego partnerstwa pomiędzy lokalnymi podmiotami, różnymi poziomami administracji i mieszkańcami. Z własnego doświadczenia

z wiedeńskimi projektami w ramach Inicjatywy Wspólnotowej URBAN mogą powiedzieć, że to przynosi rzeczywistą wartość dodaną.

Więcej:

[Życiorys Johannes'a Hahn](#) – strona Komisji Europejskiej

[Przemówienie Johannaesa Hahn w Parlamencie Europejskim](#) – strona Parlamentu Europejskiego

URBAKTUALNOŚCI:

Nowe możliwości poprawy warunków mieszkaniowych Romów

Parlament Europejski dał zielone światło dla propozycji Komisji Europejskiej, umożliwiającej wykorzystanie regionalnych funduszy europejskich na poprawę warunków mieszkaniowych dla marginalizowanych społeczności. [Partnerzy](#) projektu [Roma-Net](#), którego celem jest poprawa integracji społeczności romskich, z zadowoleniem przyjęli tę decyzję.

Nowo przyjęte metody rozszerzą wykorzystanie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na finansowanie działań związanych z warunkami mieszkaniowymi marginalizowanych społeczności wszystkich krajów członkowskich. Zmiana jest wyraźnie, choć nie wyłącznie adresowana do populacji romskich. Dotyczy zastępowania istniejących domów, jak również budowania nowych, zarówno na obszarach wiejskich jak i miejskich. Finansowanie EFRR nie byłoby dostępne dla prywatnych inwestycji, lecz jedynie dla projektów wdrażanych przez władze publiczne.

Więcej:

- [Nowe możliwości poprawy warunków mieszkaniowych](#) – strona internetowa URBACT
- [Raport specjalny: Roma-Net – przywracanie Romom godności](#) - strona internetowa URBACT
- [Projekt Roma-Net](#) - strona internetowa URBACT
- [Unia Europejska i Romowie](#) – strona internetowa Komisji Europejskiej

DZIAŁANIA KRAJOWEGO PUNKTU KONTAKTOWEGO PROGRAMU URBACT II

Na stronie www.urbact.pl w dziale „Konferencje i szkolenia” znajdziecie Państwo materiały z konferencji „Zintegrowane zarządzanie w aglomeracjach”, która odbyła się w Kielcach i Częstochowie w dniach 18-19 maja br.

Wśród materiałów są wszystkie prezentacje prelegentów spotkania oraz obszerna relacja z konferencji.

*Biuletyn jest materiałem przygotowywanym przez
Krajowy Punkt Kontaktowy Programu URBACT
na podstawie informacji przesłanych przez Sekretariat Programu.*

Krajowy Punkt Kontaktowy Programu URBACT – Polska

tel. 061 633 50 61

fax: 061 633 50 60

email: info@urbact.pl

www.urbact.pl

Partnerzy Projektu

Instytut Rozwoju Miast

ul. Cieszyńska 2

30-015 Kraków

www.irm.krakow.pl

Związek Miast Polskich

ul. Robocza 46A

61-517 Poznań

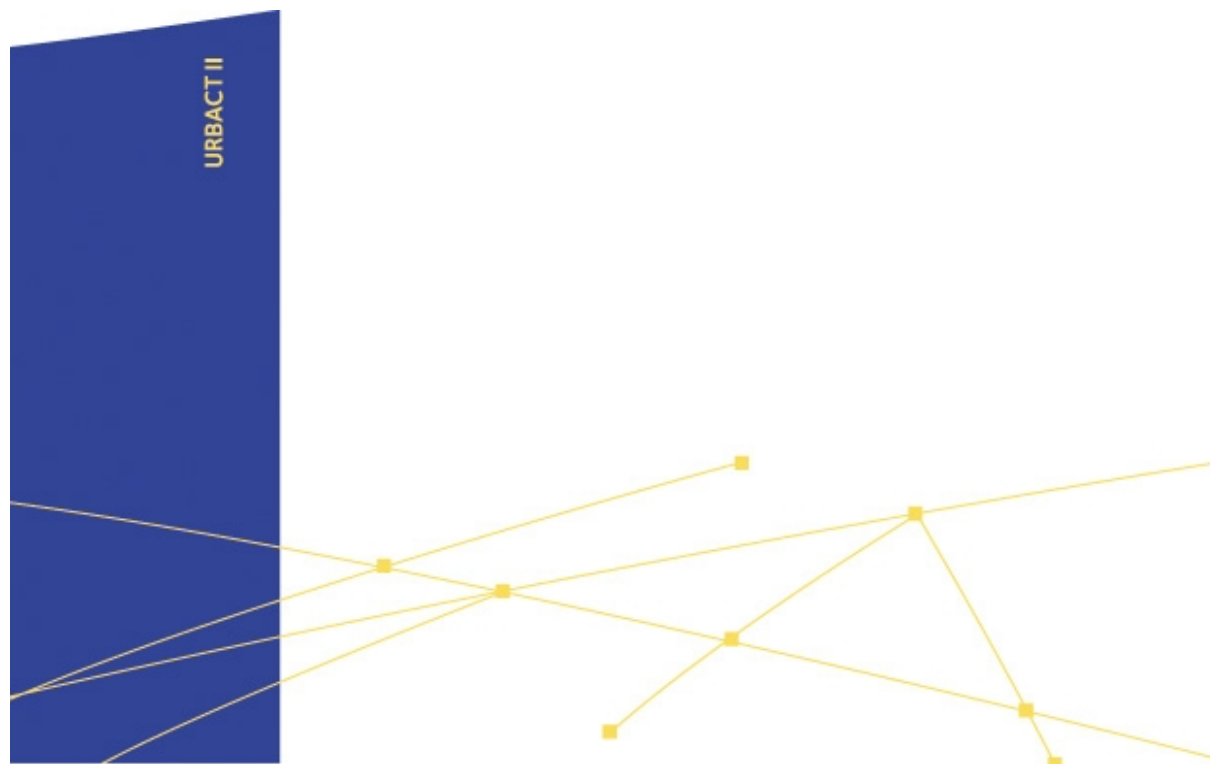
www.zmp.poznan.pl

Śląski Związek Gmin i Powiatów

ul. Stalmacha 17

40-058 Katowice

www.silesia.org.pl

European Union
European Regional Development Fund

Connecting cities
Building successes

